

Školitelský posudek

Bc. Daniela Králová, Vliv migrace na věkovou strukturu obyvatelstva města Mladá Boleslav ve 2. polovině 19. století. Diplomová práce. Přírodovědecká fakulta Univerzity Karlovy, Praha 2017, 115 stran.

Hlavním cílem práce Daniely Králové bylo ověřit, jak konkrétně se projevovaly klasické jevy 19. století, totiž urbanizace a migrace, v Mladé Boleslavi, která se začala dynamicky rozvíjet v poslední čtvrtině 19. století. Jedním z významných faktorů, který měl dopad jak na intenzitu migračních proudů, tak na jejich akční rádius, byla železnice. I když železnice představovala významný fenomén, který rozhodujícím způsobem přispěl k dosažitelnosti dříve vzdálených cílů, v souvislosti s demografickými faktory mu dosud nebyla věnována adekvátní pozornost. Železniční síť začala propojovat Mladou Boleslav s okolím v roce 1865, a proto byl tento rok v předložené práci zvolen za počátek zkoumání i shromažďování dat. Excerptce byla ukončena k roku 1900. Jako hlavní pramen využívala Daniela Králová matriky sňatků, a to nejen katolické, ale též evangelické a matriku vedenou okresním úřadem. Sňatkové matriky byly zvoleny jako nejvhodnější pramen, neboť autorka předpokládala, že migraci podstupovali především mladí svobodní lidé, kteří se následně v Mladé Boleslavi usadili a uzavřeli zde sňatek. Sňatkové matriky zároveň přinášejí cenné údaje o místě původu a sociálním zázemí snoubenců, které Daniela Králová mohla využít k dalšímu výzkumu. Autorka tak získala celkem 2607 sňatků, které dále zpracovávala v excelovské databázi, přičemž používala časově značně náročnou metodu jmenné excerptce, při níž opisovala většinu údajů z příslušných matričních záznamů.

Bakalářská práce Daniely Králové je rozdělena do celkem devíti kapitol. V prvních čtyřech kapitolách autorka představuje cíle své práce, její teoretická a metodologická východiska, zdroje dat i místo výzkumu. Jádrem práce jsou kapitoly 5-8 a poslední část tvoří závěr. V 5. kapitole Daniela Králová představila základní charakteristiku sňatečnosti v Mladé Boleslavi ve zkoumaném období, přičemž neopomenula ani zachytit celkový vývoj obyvatel a domů. Zároveň se zabývala skladbou snoubenců podle věku a pohlaví a podle rodinného stavu. Další kapitola nese název Kulturní, sociální a ekonomické charakteristiky snoubenců a autorka se v ní věnovala sociálnímu a náboženskému složení snoubenců. V sedmé kapitole je pak předmětem zájmu Daniely Králové migrace, přičemž autorka se zabývá především vzdáleností, z níž snoubenci do Mladé Boleslavi přišli. Zvláštní pozornost pak věnuje skupině obyvatelstva, kterou označuje jako cizince. Konečně v osmé kapitole se autorka zabývá sezónností sňatečnosti.

Daniela Králová se snažila vytěžit z dat, která nasbírala, skutečně maximum. Svědčí o tom i rozsah její diplomové práce, která čítá 115 stran. Při své analýze prezentuje zajímavé závěry, k nimž mohla dojít i díky postupu, kdy jednotlivé otázky zkoumala zvlášť pro čtyři základní městské části. Šlo sice o pracnější postup, ten se ale rozhodně vyplatil. Ukázalo se totiž, že ve věkové struktuře existovaly nejen rozdíly mezi „usedlími“ snoubenci na jedné a „příchozími“ na druhé straně, ale že se od sebe lišily i jednotlivé městské části, které byly ovlivněny právě tím, zda sloužily jako útočiště migrantů či nikoli. Ještě výrazněji se tato skutečnost ukázala při porovnání sociálního i teritoriálního původu snoubenců, kteří uzavírali sňatek v jednotlivých městských částech. Výzkum mobility ukázal, že se v průběhu času zvyšoval podíl sňatků, u nichž ani jeden ze snoubenců nepocházel z Mladé Boleslavi, a že zároveň rostla i vzdálenost, z níž snoubenci do Mladé Boleslavi přišli. Nejvíce vzrostla kategorie

osob, které pocházely ze vzdálenosti 50-100 km, což prokazuje význam železniční dopravy. Na práci je třeba ocenit i znázornění podrobných výsledků prostřednictvím kartogramů, při nichž Daniela Králová data přepočítala podle současných okresů.

I když práci po obsahové stránce hodnotím jako velmi zdařilou, přeci jen obsahuje některé formální nedostatky – např. špatné užití termínu svatebčané ve smyslu snoubenci, případně omezení výpočtu v některých tabulkách pouze na procentuální hodnoty bez uvedení celkových absolutních hodnot (např. způsob zpracování tabulky č. 21 na s. 61 omezuje její vypovídací hodnotu). Práci by rovněž prospělo jasnější vysvětlení některých postupů i podrobnější ozřejmění cílů v úvodních kapitolách. Domnívám se však, že diplomová práce Daniely Králové významně přispěla k rozšíření našich poznatků vztahujících se k růstu a rozvoji měst ve druhé polovině 19. století, a proto ji doporučuji k obhajobě.

V Praze dne 31. 8. 2017

doc. PhDr. Alice Velková, Ph.D.